

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2023. gada 27. februārī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Administratīvās rajona
tiesas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu
(pieteikums Nr. 12/2023),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma “Par
nodokļiem un nodevām” 37. panta sesto daļu, ciktāl tā attiecas uz lēmumu par
nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu, kas uzņēmuma pārejas rezultātā vērsta
pret uzņēmuma ieguvēju (turpmāk – apstrīdētā norma), par neatbilstošu Latvijas
Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam.

2. Likuma “Par nodokļiem un nodevām” 37. panta sestā daļa nosaka:
“Nodokļu maksātājs, attiecībā uz kuru ir veikti šajā likumā noteiktie izpildes
nodrošināšanas pasākumi vai izdots lēmums par nokavēto nodokļu maksājumu
piedziņu, var iesniegt sūdzību, ja izpildu darbības neatbilst likuma noteikumiem.
Sūdzību var iesniegt Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektoram septiņu dienu
laikā no dienas, kad nodokļu maksātājs ir uzzinājis par izpildu darbību. Valsts

ieņēmumu dienesta ģenerāldirektors sūdzību izskata šā panta ceturtajā daļā noteiktajā termiņā. Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora lēmumu septiņu dienu laikā var pārsūdzēt tiesā. Tiesu izpildītāja darbību pārsūdzēšanai piemērojami Civildomas likuma noteikumi. Sūdzības iesniegšana izpildes nodrošināšanas pasākumu piemērošanu un nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu neaptur.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir tiesai, izskatot administratīvo lietu. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 2. punktu pieteikums iesniedzams, ja tiesa, izskatot administratīvo lietu pirmajā instancē, apelācijas vai kasācijas kārtībā, uzskata, ka norma, ko iestāde ir piemērojusi vai kas administratīvajā tiesas procesā būtu jāpiemēro šajā lietā, neatbilst Satversmei vai starptautisko tiesību normai (aktam).

Pieteikuma iesniedzējas izskatīšanā ir lieta, kas ierosināta pēc komersanta sūdzības. Valsts ieņēmumu dienests komersantam nosūtīja brīdinājumu par nokavēto nodokļu maksājumu parādu, kurā vienlaikus konstatēta arī uzņēmuma

pāreja no cita komersanta uz sūdzības iesniedzēju. Parāds netika samaksāts, līdz ar to Valsts ieņēmumu dienests pieņēma lēmumu uzsākt nokavēto nodokļu maksājumu parāda piedziņu bezstrīdus kārtībā. Pamatojoties uz apstrīdēto normu, komersants par šo lēmumu iesniedza sūdzību tiesā, lūdzot to atcelt. Pieteikuma iesniedzēja, izskatot minēto sūdzības lietu, nonāca pie secinājuma, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmei, tādēļ nolēma iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā un apturēt tiesvedību lietā. Apstrīdētā norma neatbilstot Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, jo paredzot personai būtiska jautājuma izšķiršanu vienkāršotā strīdus procesā, tādējādi liedzot pilnvērtīgu pieeju taisnīgam tiesas procesam.

Ņemot vērā, ka ir iestājušies Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 2. punktā minētie apstākļi, Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, ievērojot tam Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu tiesas uzskats par apstrīdētās normas neatbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām ir juridiski jāpamato. Tiesas pieteikuma gadījumā juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē ir juridisko argumentu kopums, kas ir nepieciešams un vienlaikus arī pietiekams prasījuma apmierināšanai.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, jo sūdzības iesniedzējam lietā par administratīvā akta piespiedu izpildi, kurā iekļauts arī uzņēmuma pārejas izvērtējums, nav pieejami visi procesuālie tiesību aizsardzības līdzekļi. Uzņēmuma pārejas fakta konstatēšana esot nepieciešama, lai noskaidrotu, vai Valsts ieņēmumu dienests ir pareizi noteicis sava lēmuma adresātu. Savukārt šī fakta pārbaude tiek veikta administratīvajā tiesā sūdzības kārtībā. Uzņēmuma pārejas konstatēšana varot prasīt izvērstāku apstākļu noskaidrošanu, salīdzinot ar citiem piespiedu izpildes sūdzību izskatīšanas gadījumiem. Tāpēc gadījumā, ja komersants nepiekrīt uzņēmuma pārejas faktam, vienkāršota tiesas procedūra sūdzības kārtībā nenodrošinot atbilstošu tiesas kontroli pār administratīvā akta piespiedu izpildi, kurā Valsts ieņēmumu dienests ir iekļāvis uzņēmuma pārejas izvērtējumu. Proti,

apstrīdētās normas paredzot nokavēto maksājumu piedziņu apstrīdēt un pārsūdzēt nesamērīgi īsā termiņā. Turklāt sūdzības lietas tiek skatītas vienkāršotā procedūrā saīsinātā laika posmā, un sūdzības iesniedzējam neesot garantētas tiesības uz lietas izskatīšanu mutvārdu procesā. Tāpat sūdzības lietas ietvaros tiesa nepievēršoties liecinieku nopratināšanai vai ekspertīzes noteikšanai. Šo tiesību īstenošana esot atstāta pēc tiesas ieskatiem.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka no Satversmes 92. panta pirmā teikuma izriet valsts pienākums paredzēt taisnīgu lietas izskatīšanas procedūru. Likumdevējam ir plaša rīcības brīvība pieņemt procesuālos likumus un lemt par dažādu kategoriju lietu izskatīšanas kārtību (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 7. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-01-01 17. punktu*). Turklāt tiesību uz taisnīgu tiesu mērķis nav nodrošināt pieeju tādai tiesai, kas var aizvietot iestādes viedokli ar savējo. Tomēr tiesai jābūt tiesībām lemt par strīda galveno jautājumu un, ja nepieciešams, nosūtīt lietu atkārtotai izvērtēšanai tai pašai vai citai iestādei (*sal. sk. Satversmes tiesas 2017. gada 22. decembra sprieduma lietā Nr. 2017-08-01 12.1. punktu*).

Pieteikumā citēta Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra un ietverti vispārīgi apsvērumi par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmei. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ ar esošajām garantijām un likumdevēja tiesai piešķirto rīcības brīvību kopumā netiktu nodrošināts taisnīgs tiesas process. Proti, Pieteikuma iesniedzēja nav pamatojusi, kāpēc likumdevējam no Satversmes 92. panta pirmā teikuma izrietētu pienākums paredzēt īpašu procesuālo kārtību tieši attiecībā uz lēmumu par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu, kas uzņēmuma pārejas rezultātā vērsta pret uzņēmuma ieguvēju, izskatīšanu. Esošais regulējums paredz administratīvajām tiesām tiesības to kompetences ietvaros lemt par uzņēmuma pārejas faktu konkrētajā lietā, kā arī neliedz objektīvās izmeklēšanas ietvaros īstenot Pieteikuma iesniedzējas norādītās procesuālās garantijas. Tādējādi pieteikumā nav pamatots, kādēļ apstrīdētās normas piemērošana pilnvērtīgi nenodrošinātu personām tiesības uz taisnīgu tiesu.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc Administratīvās rajona tiesas pieteikuma (pieteikums Nr. 12/2023).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš